

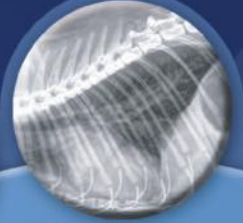
Salvador Cervantes Sala

Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları Tanı ve Tedavi

İkinci Baskı

Çeviri Editörü

Prof. Dr. Nuri ALTUĞ

GÜNEŞ TIP
KITABEVLERİ

Salvador Cervantes Sala

Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları

Tanı ve Tedavi

İkinci Baskı

Çeviri Editörü

Prof. Dr. Nuri ALTUĞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları
Anabilim Dalı

edra
PUBLISHING

**GÜNEŞ TIP
KİTABEVLERİ**

Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları Tanı ve Tedavi

Türkçe 1. Baskı

Türkçe Telif Hakları 2023

ISBN: 978-975-277-934-1

Orijinal Adı: Diseases of Senior Cats and Dogs Diagnosis and Therapy

Yayınevi: EDRA PUBLISHING

Yazar: Salvador Cervantes Sala

Çeviri Editörü: Prof. Dr. Nuri ALTUĞ

Orijinal ISBN: 978-1-957260-10-5

Kitabın 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince (kitabın bir bölümünden alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik v.b.'ler kopya edilemez) tüm hakları Güneş Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.'ne aittir.

Genel Yayın Yönetmeni: Murat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni Yardımcısı: Polat Yılmaz

Yayın Danışmanı ve Tıbbi Koordinatör: Dr. Ufuk Akçıl

Yayına Hazırlama: Güneş Dizgi-Grafik Tasarım Birimi

Baskı: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Hiz. San. Tic. A.Ş.

Saray Mahallesi 126. Cadde No: 20 Kahramankazan / Ankara

Telefon: 0312 802 00 53-54

Sertifika No: 49599

UYARI

Medikal bilgiler sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Standart güvenlik uygulamaları dikkate alınmalı, yeni araştırmalar ve klinik tecrübeler ışığında tedavilerde ve ilaç uygulamalarındaki değişikliklerin gerekli olabileceği bilinmelidir. Okuyuculara ilaçlar hakkında üretici firma tarafından sağlanan ilaca ait en son ürün bilgilerini, dozaj ve uygulama şekillerini ve kontrendikasyonları kontrol etmeleri tavsiye edilir. Her hasta için en iyi tedavi şeklini ve en doğru ilaçları ve dozlarını belirlemek uygulamayı yapan hekimin sorumluluğundadır. Yayıncı ve editörler bu yayından dolayı meydana gelebilecek hastaya ve ekipmanlara ait herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu değildir. Bölümlerin içerik ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

GENEL DAĞITIM GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnan Sokak No: 3
06410 Sıhhiye / Ankara
Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92
Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak
No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul
Tel: (0212) 356 87 43

KADIKÖY

Rasimpaşa Mah. İskele Sokak
No: 4 / A Kadıköy / İstanbul
Tel: (0216) 546 03 47

www.guneskitabevi.com
info@guneskitabevi.com

ithaf

Aileme: Anna, Salva ve Albert. Siz olmasaydınız hiçbir şeyin anlamı olmazdı. Siz benim hayatımı üzerine kurabildiğim temel taşsınız.

Dedem Antoni Sala Casals'a, bana tek bir yol, doğru yol olduğunu ve bu çabanın bu yolda aşılması gereken bir engel değil, yolculuğa lezzet katan tuz olduğunu öğrettiği için.

Tüm veteriner hekim arkadaşlarıma, ilk baskının birden çok baskısından ve tercümesinden sonra bana fikirlerini, eleştirilerini ve teşekkürlerini ilettikleri için. Beni daha iyi bir veteriner hekim yapıyorsunuz.

teşekkür

Servet-Edra'dan bana rehberlik eden, önerilerde bulunan ve bu kitabın her sayfasını düzelten meslektaşlarım Jorge Viejo ve Tatiana Blasco'ya. Onlar olmadan, nihai ürünün kalitesi belirgin şekilde daha düşük olurdu ve bunun için en içten teşekkürlerimi sunarım.

Genellikle aşırı ham biçimde olan orijinal versiyonlarımı, düzelterek özverili bir şekilde iş birliğine devam eden meslektaşlarıma ve arkadaşlarıma: Antonio Peña, Cecilia Villaverde, Ana Prats, Elisa López, Isabel Gaona, Judith Herms ve Diego Esteban. Çabalarınız ve sabrınız için ve birlikte bunca yıldan sonra bana katlanmaya devam ettiğiniz için hepinize teşekkür ederim.

yazar

Salvador Cervantes Sala

Salvador Cervantes Sala, veteriner hekimlik eğitimini 1998 yılında İspanya'daki Barcelona Autonomous Üniversitesinden (UAB) aldı. 2000 ve 2002 yılları arasında İsviçre Zürih Üniversitesi'nde European School for Advanced Veterinary Studies (ESAVS)'de kedi hekimliği ve cerrahisi eğitimi tamamladı. 2009 yılında Avustralya Sidney Üniversitesi Veterinerlik Eğitimi Merkezi tarafından verilen Kedi İç Hastalıkları kursunu tamamladı. 2001 yılında eşi Anna Calvet ile birlikte Barcelona'da bir veteriner kliniği olan S&A Veterinaris'i kurdu. 2016 yılında aynı şehirde kedilere özel bir veteriner hastanesi olan Clínica Felina Barcelona'yı kurdu.

Salvador, American Association of Feline Practitioners (AAFP), International Society of Feline Medicine (ISFM), ve Feline Medicine Study Group of the Spanish Association of Small Animal Veterinary Specialists (GEMFE-AVEPA) üyesidir. Çeşitli kongrelere katıldı ve 2017'de *Journal of Feline Medicine and Surgery*'de yayınlanan "ISFM consensus guidelines on the diagnosis and management of hypertension in cats: Kedilerde hipertansiyon tanı ve yönetimine ilişkin ISFM konsensüs kılavuzları" başlıklı kedi hipertansiyonu üzerine bir makaleyi de içeren kedi hekimliği üzerine uluslararası dergilerde yayınlanmış çok sayıda makalenin yazarıdır. Ayrıca, 2016 yılında Ceva Santé Animale tarafından yayınlanan GRAM'ın (*Guidance for the Rational use of Antimicrobials: Antimikrobiyallerin Akılcı Kullanımı Rehberi*) el kitabının Avrupa baskısının ortak yazarlığını yapmıştır.

önsöz

Yaşlı kedi ve köpeklerin hastalıklarıyla ilgili bu kitabın ikinci baskısına önsöz yazmak bana büyük zevk veriyor. İkinci baskıyı yayınlamak, ilk baskının başarılı olduğu anlamına gelir, yeni çalışmaların sürekli olarak daha fazla bilgi sağladığı bir disiplinde kavramları ve içerikleri güncelleme fırsatı sunmaktadır. Bu baskı, son yıllarda gün ışığına çıkan hastalık tanıları ve tedavileri hakkında yeni bilgilerin yanı sıra daha önce yayınlanmamış bulguları ve tamamen yeni bir bölümü de içermektedir.

Bu kitabın altını çizmeye değer olduğunu düşündüğüm birkaç önemli özelliği var. İlk olarak, sadece yaşlı kedi ve köpeklerin hastalıklarına adanmıştır. Bu yaklaşım veteriner hekimlikte alışılmadık bir durumdur, çünkü çoğu kitap belirli bir hasta yaş aralığından ziyade klasik uzmanlıklara veya sistemlere odaklanmaktadır. Beşeri hekimlikte farklı pediatrik ve geriatrik tıp alanları vardır. Bu nedenle, aynı yaklaşımı veteriner hekimliği yayınlarında, özellikle geriatri alanında kullanmak ilgi çekicidir. Kedilerin ve köpeklerin yaşam beklentisi son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Bu, bu hayvanları etkileyen birçok hastalığın tanı ve tedavisindeki ilerlemeler sayesinde. Ayrıca, sahipleri sadece bu hastalıkları tedavi etmeye değil, aynı zamanda evcil hayvanlarının yaşam kalitesini iyileştirmek için palyatif ve destekleyici bakım sağlamaya da daha isteklidir. Bu birkaç on yıl önce düşünülemezdi.

İkincisi, Salva, bilim ve öğrenme için benzersiz bir yetenek ile klinik deneyimini ve hastalarına ve sahiplerine sunduğu en kaliteli bakımı birleştirmiştir. Bu çok nadir kombinasyon, yüksek düzeyde klinik ve bilimsel titizlik sağlamıştır. Bilgiler, okuyucunun kolayca anlayabileceği pratik, öğretici ve doğrudan bir yazı stilinde sunulurken, verilen bilgiler bilimsel kanıt için en katı kriterlere tabi tutulmuştur. Çok sayıda tablo ve şekil, sunulan kavramların anlaşılmasına yardımcı olacak ek araçlar olarak hizmet etmektedir. Yazarın klinik ve eğitimsel mesleğini vurgulayan kitap hem veteriner hekimler hem de evcil hayvan sahipleri için önemli noktaları özetleyen oldukça bilgilendirici tablolar içermektedir.

Son olarak, bu kitabın gerçekten mesleki bir çalışma olduğuna inanıyorum. Yazar tarafından veteriner hekim meslektaşlarının klinik eğitimini geliştirmek amacıyla sayısız saatlerce süren bir zamanda oluşturulmuş ve yazılmıştır. Ve bu hedef, fazlasıyla elde edilmiştir. Bu kitap, bilimsel titizliği ve bilgiyi eğlenceli, pratik ve bir konsültasyon sırasında anında kolayca başvurulabilecek bir format, stil ve sunumla ortaya koymaktadır.

Salva: Bu harika kitabın ikinci baskısı için tebrikler. Bu önsözü, etkileyici çalışma kapasitenize, veteriner hekimliğe ve meslektaşlarınızın eğitimine olan bağlılığınıza hayranlığımı belirterek bitireceğim.

Albert Lloret

Ldo. Vet., MANZCVS (Kedi Hekimliği), kedi hekimliğinde AVEPA sertifikalı.
Barselona Otonom Üniversitesi, Klinik Veteriner Hastanesi,
İç Hastalıkları Servisi, İspanya

önsöz

“Bir şeyin yapılmasını istiyorsan, meşgul birinden yapmasını iste!” sözü vardır. Bu kesinlikle Dr Salva Cervantes Sala'nın *Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları* kitabının ikinci baskısıyla başardıkları için geçerlidir. Bu, hem yeni hem de güncellenmiş bilgiler içeren çığır açan bir baskısıdır ve aynı zamanda yeni dillere çevrilmesi daha da yaygın olarak erişilebilir hale getirmektedir.

Bu büyük bir başarıdır -Salva'yı uzun yıllardır tanıma ve onunla birlikte birçok projede çalışma ayrıcalığına sahip oldum. Hem kaliteli veteriner hekimlik hem de geriatri hekimliği için tutkusu vardır ve bu durum bu kitapta bu öne çıkmaktadır. O son derece meşgul bir klinisyendir, ancak bir şekilde tüm faaliyetleri arasında kedi ve köpeklerin geriatrik hekimliğine son derece bilgilendirici ve oldukça pratik bir yaklaşımı özetlemek için zaman bulmayı başarmıştır. Bu elbette hem yaşlı hastaları etkileyebilecek hastalıkların sayısı hem de bu hastalarda karşılaştığımız komorbiditelerin yüksek prevalansı açısından önemlidir.

Birçok veteriner hekimliği kitabının kaderi, bir kitaplıktaki yeri doldurmaktır, ancak nadiren kullanılır – belki de bu durum günlük referans için çok derin ve karmaşık ya da bir konuya yaklaşımlarında çok yüzeysel olmalarına bağlıdır. Bu kitapta, Salva'nın neredeyse mükemmel bir denge kurduğuna inanıyorum. Geriatrik evcil hayvanlarda genellikle karmaşık sorunların rutin yönetiminde gerçekten yararlı olan çok sayıda yararlı, pratik bilgi vardır. Ancak bilgi pratik ipuçları, sahipleri için önemli noktalar, çizimlerin, tabloların ve notların mükemmel kullanımı ile son derece erişilebilir bir şekilde sunulmaktadır. Bilgiler hem günceldir hem de daha da önemlisi kanıta dayalı vaka yönetimine odaklanmıştır.

Bu kitaptan derinden etkilendim. Çok okunmayı ve çokça kullanılmayı hak ediyor. Bunu size tereddütsüz tavsiye ediyorum ve içerdiği uygulamacı odaklı bilgi zenginliği ve bilginin erişilebilir şekilde sunulması nedeniyle düzenli olarak kullanılacağından ve başvurulacağından şüphe duymuyorum. Aralarından seçim yapabileceğiniz sürekli büyüyen bir veteriner hekimlik yayınları listesi vardır ve bu hepimiz için iyi bir şeydir. Ancak klinik pratiğe doğrudan günlük fayda sağlayacak bir kitap açısından, daha yüksek tavsiye edilebilecek çok az kitap vardır.

Andy Sparkes

BVetMed, PhD, DipECVIM-CA, MANZCVS, MRCVS

Editör, Journal of Feline Medicine and Surgery

Bağımsız Veteriner Danışmanı

International Cat Care and International Society of Feline Medicine,

Eski Veteriner Direktörü

yazar önsözü

Bu kitap, kedi ve köpeklerin geriatrik hekimliğini kapsamlı bir şekilde kapsayan pratik bir el kitabıdır ve gerek rutin klinik pratikte çalışan veteriner hekimler, gerekse veteriner hekimlik diploması almaya yaklaşan öğrenciler olsun, okuyuculara bu konuda klinik olarak faydalı bilgilere farklı bir yaklaşım sunar. Bu kitapta sunulan bilgilerin hiçbirini keşfetmedim: benim işim bir araştırmacının değil, bir klinisyenin işi. Bununla birlikte, veteriner hekimliği ve veteriner hekimlik mesleğini sürekli olarak geliştiren veteriner hekim araştırmacılarının çalışmaları olmadan bu kitaptaki bilgileri güncelleme görevinin imkânsız olacağını vurgulamak isterim.

Bu yeni baskıyı sunabilmemiz, son on yılda veteriner hekimlikte kaydedilen ilerlemeler sayesinde. Bütün bölümler titizlikle gözden geçirilmiş ve güncellenmiştir. İlk baskıda yer alan bölümlere yeni içerikler eklenmiş ve ilk baskıda olmayan bir konu olan yaşlı hastalarda endokrin sorunları hakkında tamamen yeni bir bölüm eklenmiştir.

Bu projede yer alan herkesin emeği sayesinde, elinizde rutin klinik uygulamalar için yararlı olacağını umduğum bir başvuru el kitabı var.

Salvador Cervantes Sala

çeviri editörü önsözü

Değerli meslektaşlarım, sevgili öğrenciler

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de kedi-köpek sahibi olmak gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Buna paralel olarak mesleğimizde Kedi ve Köpek Hekimliğinin klinik pratikteki yeri büyük önem kazanmaya başlamıştır. Tıp alanındaki gelişmeler ve sosyal refahın artması, insanın yaşam süresinin uzamasında etkili olmuştur. Kedi ve köpeklerin sahiplenilmesi, bakım ve veteriner hekimlik hizmetlerinin artmasına bağlı olarak kedi ve köpeklerin de yaşam süreleri uzamıştır. Bu bağlamda sunulan veteriner hekimlik hizmetlerinde yaşa bağlı değişim ve hastalık olgularının takibi önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Bu durum yaşlı kedi ve köpeklerdeki bilimsel bilgi güncellemelerine olan ihtiyacı da önemli kılmıştır.

Bu eser, Kedi ve Köpek Hekimliği pratiği konusunda tecrübeli bir klinisyen olan Salvador Cervantes Sala tarafından yazılan *“Diseases of Senior Dogs and Cats: Diagnosis and Therapy”* kitabının ikinci baskısının Türkçe çevirisini içermektedir. Kitap içeriği yaşlı/geriatrik kedi ve köpeklerde; yaşlanma, beslenme, farmakolojik tedavi, anestezi, çevresel zenginleştirme, kronik ağrı: artrozis, orodental problemler, kronik böbrek yetmezliği, karaciğer problemleri, endokrin problemler, kardiyovasküler hastalıklar, nörolojik problemler ve sağlık planları olmak üzere 14 bölümden oluşmaktadır. Bu eser, güncel klinik tanı ve tedavi yöntemlerini kapsamakta olup, anlaşılabilirliği üst düzeye çıkarmak adına şekil, algoritma ve tablolardan oluşan çok sayıda görsel materyali de içermektedir.

Kitap çevirisi, bölüm içeriklerinin bilimsel terminolojiye uygun olarak Türkçe'ye aktarılabilmesi ve anlaşılabilirliği artırabilmek için geniş bir katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla çevirecekleri bölüm ile uyumlu olarak ülkemizde yedi veteriner fakültesinde görev yapan, İç Hastalıkları, Cerrahi, Doğum ve Jinekoloji, Fizyoloji, Farmakoloji ve Toksikoloji, Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları bilim alanlarında uzman toplam 18 bilim insanının katılımı sağlanmıştır. Kısaltmalar ve bilimsel terimlerin çevirisinde Türkçe kaynaklara yerleşenler orijinal haliyle, diğerleri ise Türkçe çevirilerin baş harflerinin kısaltması olarak verilmiştir. Kısaltmalar ve bilimsel terimlerin çevrilmesinde Türk Dil Kurumu Veteriner Hekimliği Terimleri Sözlüğü rehber olarak alınmış, sözlükte yer almayanlar ise Veteriner veya Beşerî Hekimlikte Türkçe 'de en çok kullanılan hali ile verilmiştir.

Sunulan eserin ülkemiz akademik camiasına, klinik veteriner hekimlerine ve mesleki eğitimlerini almakta olan fakülte öğrencilerine, güncel bilgilerin sunulması ile klinik pratiğe ve dolayısıyla can dostlarımız kedi ve köpeklerin refahına katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu eserin Türkçe Çeviri olarak Veteriner Hekimlik camiasına kazandırılmasında yoğun programlarına rağmen bilimsel bilgi birikimleri ile üst düzey özveri göstererek katkı sunan tüm bölüm çevirmeni değerli hocalarıma ve bilim adamlarına teşekkür ederim.

Beni yetiştirip bugünlere getiren saygıdeğer anne ve babama, çalışma konusunda daima motive eden, huzurlu çalışma ortamı sunan ve hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan kıymetli eşime ve evimin neşeleri olan kızlarıma müteşekkirim.

“*Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları; Tanı ve Tedavi*” kitabının ülkemiz veteriner hekimliğine kazandırılmasını sağlayan başta Sayın Murat Yılmaz olmak üzere Güneş Tıp Kitabevleri çalışanlarına emek ve katkılarından dolayı şahsım ve can dostlarımız adına şükranlarımı sunarım.

Kitabın klinik sahada hizmet veren Kedi ve Köpek Klinik Veteriner Hekimleri başta olmak üzere tüm Veteriner Hekimliği camiasına faydalı olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımla

Prof. Dr. Nuri ALTUĞ
Çeviri Editörü

katkıda bulunanlar

Dr. Halil ALAKUŞ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Muhammed Enes ALTUĞ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Nuri ALTUĞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Veteriner
Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Arş. Gör. Melek AYDEMİR

Aksaray Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç
Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mehmet BAŞALAN

Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları
Anabilim Dalı

Doç. Dr. Yıldırım BAŞBUĞAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner
Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan BOZKURT

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji
Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hidayet Metin ERDOĞAN

Aksaray Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç
Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ramazan GÖNENCİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ruhi KABAKÇI

Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Fizyoloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Abdullah KARASU

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Yağmur KUŞCU

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Dr. Eda Nur OKMAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner
Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Nurullah ÖZDEMİR

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Veteriner
Fakültesi Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ŞEN

Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları
Anabilim Dalı

Prof. Dr. İbrahim TAŞAL

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji
Anabilim Dalı

Doç. Dr. Fulya ALTINOK YİPEL

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Samandağ
Meslek Yüksekokulu Veterinerlik Bölümü

Prof. Dr. Nazmi YÜKSEK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner
Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

İçindekiler

Kedi ve köpeklerde yaşlanma

1

Sayılarla yaşlanma	3
Yaşlanmanın tanımı ve ilk açıklamalar	5
Yaşlanmanın fizyolojisi: neden yaşılanıyoruz?	5
Kedi ve köpeklerde yaşlanmanın sonuçları	7
Hayvan sahipleri ve veteriner hekimler için sonuçları	8
Hasta sahibinin bakış açısı	9
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	10

Yaşlı hastalarda beslenme

11

Yaşlı hastaların beslenme durumunun değerlendirilmesi	14
1. Adım: Anket	14
2. Adım: Fiziksel muayene	14
3. Adım: Diyet değerlendirmesi	14
Beslenme ihtiyaçları üzerine yaşın etkileri	14
Enerji ihtiyaçları üzerine etkileri	14
Protein üzerine etkileri	16
Diğer besinler üzerine etkileri	18
Beslenmeye duyarlı hastalıklar için diyetler	18
Fazla kilo veya obezite ile seyreden hastalıklar	18
İdeal kiloya ulaşmak neden bu kadar önemli?	20
Obezitenin diyet tedavisi	22
Diyabetin diyet tedavisi	24
Diyabet için iyi bir diyet nasıl olur?	26
Kilo kaybı olan yaşlı hastaların diyet tedavisi	27
Bağırsak emilim bozukluğunun diyet yönetimi	28
Hasta sahibinin bakış açısı	30
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	31

3

**Geriatrik hastaların
farmakolojik tedavisi**

33

Farmakolojide temel kavramlar	35
Geriatrik hastalarda doz ayarlamaları	36
Kronik böbrek yetmezliği olan hastalarda farmakolojik değişimler	38
İlacın biyoyararlanım ve emilimindeki değişimler	39
İlaç dağılımındaki değişimler	39
Karaciğer metabolizmasındaki değişimler.....	39
Asit-baz dengesi	40
Karaciğer hastalığı olan hastalarda farmakolojik değişimler	40
Hepatik klirens (KL _H).....	40
Kalp hastalığı olan hastalarda farmakolojik değişimler	41
Hasta sahibinin bakış açısı	45
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	46

4

Yaşlı hastalarda anestezi

47

Anestezi: sırlar, büyü protokolleri ve diğer efsaneler	49
Her vaka için kişiselleştirilmiş bir protokol nasıl tasarlanır?	50
Hastanın yatkınlığı	50
Yaşlanmadan en çok etkilenen sistemler	50
Ameliyat öncesi ziyaret ve testler.....	51
Tercihlerimizi ve malzemelerimizi tanımak.....	53
Kullanılan ilaçlar hakkında bilgi.....	54
Sedatifler	55
Enjektabl hipnotik ilaçlar	57
İdame için kullanılan ajanlar	60
Akut veya postoperatif ağrı için analjezikler	62
Hasta sahibinin bakış açısı	73
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	74

5

Kediler ve köpekler için çevresel zenginleştirme**75**

Çevresel zenginleştirmenin türe özgü hedefleri	77
Canlı Zenginleştirme	79
Konspesifik sosyal temas	79
Heterospesifik sosyal temas	80
Cansız zenginleştirme	81
Oyuncaklar	81
Yapılar	82
Duyusal zenginleştirme	83
Ses	83
Kokular ve feromonlar	83
Görsel zenginleştirme	83
Ne zaman bir çevresel zenginleştirme planı uygulanmalı?	84
Çevresel zenginleştirmenin doğru çalışıp çalışmadığını nasıl söyleyebiliriz?	84
Hasta sahibinin bakış açısı	91
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	92

6

Kronik ağrı: Artrozis**93**

Giriş: Tanımlar ve temel kavramlar	95
Ağrının patofizyolojisi	96
Ağrının belirlenmesi	99
Kronik ağrının tedavisi	99
Analjezik ilaçlar	102
Nonsteroid antienflamatuvar ilaçlar (NSAID)	102
Opiatlar	104
Morfin	104
Kodein	105
Metadon	105
Tramadol	106
Nöropatik ağrı için kullanılan ilaçlar (Tablo 4)	106
Gabapentin ve pregabalin	106
Amantadin	107

Osteoartritis	107
Osteoartritisin tedavisi	110
Kilo kaybı ve kontrol.....	110
Nutrasötikler.....	110
Geleneksel olmayan analjezik önlemler.....	112
Rehabilitasyon teknikleri.....	112
Yeni tedaviler	112
Hasta sahibinin bakış açısı	114
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	115

7

Yaşlı hayvanlarda orodental problemler

117

Muayeneye başlamadan önce dikkat edilecek hususlar	119
Orodental muayene	120
Hastaların anesteziye hazırlığı	121
Dental profilaksi	121
1. Adım: supragingival diş taşlarının temizlenmesi ve diş eti sağlığının değerlendirilmesi.....	122
2. Adım: subgingival ceplerin sondalanması	123
3. Adım: gizli diş taşı ve plakların tespit edilmesi	125
4. Adım: parlatma.....	126
5. Adım: subgingival cep irrigasyonu ve topikal florür uygulanması.....	126
6. Adım: peridontal tanı testleri.....	126
7. Adım: hastanın dental dosyasına verilerin kaydedilmesi.....	127
8. Adım: evde bakım önerileri	127
Bir hastanın dental dosyası nasıl doldurulur?	127
Hasta sahibinin bakış açısı	130
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	132

8

Kronik böbrek yetmezliği

133

Tanım ve yaygınlık	135
Böbrek fizyolojisi	136
Tanı teknikleri ve erken tanı	136
İdrar tahlili.....	138

Kan analizi	141
Tanısal görüntüleme	141
Böbrek radyografisi	143
Böbrek ultrasonografisi	144
Böbrek biyopsisi	144
IRIS sınıflandırması	145
KBY'nin kanıta dayalı tedavisi	145
KBY için ana terapötik önlemler	147
Renal diyet	147
Proteinürinin tedavisi	150
Fosfat bağlayıcılar	151
Kan basıncının izlenmesi	151
Aneminin tedavisi	152
Hasta sahibinin bakış açısı	154
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	155

9

Geriatrik hastalarda karaciğer problemleri

157

İnflamatuvar karaciğer hastalıkları	159
Köpeklerde kronik inflamatuvar karaciğer hastalığı	159
Tanı	160
Tedavi	161
Geriatrik kedilerde inflamatuvar karaciğer hastalıkları	162
Tanı	163
Tedavi	164
Prognoz ve gelişim	166
İnfiltratif karaciğer hastalıkları	168
Köpeklerde karaciğer fibrozu ve siroz	172
Tanı	173
Tedavi	173
Hepatokutanöz sendrom	173
Tanı	174
Tedavi	177
Prognoz	179
Karaciğer tümörleri	179
Karaciğer tümörlerinin klinik görünümü	180
Laboratuvar tanı	180
Tanısal görüntüleme	181
Primer karaciğer tümörlerinin tedavisi	182

Hepatik ensefalopati	182
Tanı.....	182
Tedavi.....	183
HE için iyi bir diyet nelerden oluşmalıdır?	183
Hasta sahibinin bakış açısı	185
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	186

Yaşlı hastalarda endokrin problemler

187

Diabetes Mellitus	189
Epidemiyoloji.....	189
Patofizyoloji	190
Köpeklerde diabetes mellitus	190
Kedilerde diabetes mellitus	191
Tanı.....	191
Hastalık geçmişi ve fizyoloji.....	191
Laboratuvar tanısı.....	191
Kesin tanı	192
Tedavi.....	192
İnsülin.....	193
Diyetler.....	193
Diyabetik hasta takibi.....	194
Glikoz grafikleri	195
Glikozüri tayini için idrar stripleri	200
Fruktozamin	200
İzlenecek diğer veriler.....	201
Diyabet hastası iyi kontrol edilemezse ne olur?	
Kötü kontrollü DM'li hastalar için eylem protokolü	203
Hiperadrenokortisizm veya Cushing Sendromu	206
Epidemiyoloji ve patofizyoloji	207
Köpeklerde hiperadrenokortisizm.....	207
Kedilerde hiperadrenokortisizm	207
Tanı.....	207
Hastanın öyküsü ve fiziksel muayene	207
Laboratuvar tanısı.....	208
Kesin tanı	210
Tanısal görüntüleme	214
Tedavi.....	215
Medikal tedavi.....	215
Cerrahi tedavi	217
Prognoz	217

Kedilerde hipertiroidizm	217
Epidemiyoloji.....	217
Patofizyoloji	217
Tanı.....	218
Hastanın geçmişi ve fiziksel muayene.....	218
Laboratuvar tanı.....	220
Tanısal görüntüleme	222
Tedavi.....	222
Medikal tedavi.....	223
Cerrahi tedavi	226
Radyoaktif iyot tedavisi.....	227
Diyet tedavisi	228
Hasta sahibinin bakış açısı	230
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	231

Yaşlı hastalarda üreme hastalıkları

233

Benign prostat hiperplazisi	235
Benign prostat hiperplazisi'nin patofizyolojisi.....	236
Klinik bulgular	236
Tanı	237
Tedavi.....	238
Osateron	240
Delmadinon.....	240
Deslorelin.....	241
Pyometra	241
Patofizyoloji	242
Klinik bulgular	243
Tedavi.....	243
Meme tümörleri	245
Hazırlayıcı faktörler.....	246
Tanı.....	246
Tedavi.....	248
Cerrahi tedavi	248
Adjuvan tedaviler	251
Hasta sahibinin bakış açısı	254
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	255

12

Yaşlı kedi ve köpeklerde
kardiyovasküler hastalıklar

257

Kardiyovasküler Fiziksel Muayene	259
1. Adım: öncelikle, hastanın gözlemlenmesi	259
2. Adım: göz, mukoza ve boyun bölgesinin değerlendirilmesi	260
3. Adım: toraksın değerlendirilmesi.....	260
Kalp sesleri	261
Üfürümler	264
Aritmiler.....	271
4. Adım: karın palpasyonu.....	271
5. Adım: bacakların palpasyonu.....	272
Mitral kapak endokardiyozu veya degeneratif mitral kapak hastalığı	273
Etiyopatogenez.....	275
Tanı protokolü.....	275
Köpeklerde valvuler hastalıkların tedavisi	277
Kedilerde hipertrofik kardiyomiyopati (HKM) veya hipertrofik kardiyomiyopati fenotipi	281
Klinik belirtiler.....	281
Fiziksel muayene	281
İlave testler	281
Göğüs radyografisi nasıl değerlendirilmeli	283
Ekokardiyografi	284
Tedavi.....	285
Kedilerde Hipertansiyon	285
Kan basıncının düzenlenmesi (temel fizyoloji).....	285
Arteriyel baroreseptör refleksi.....	285
Atriyal reseptör refleksi	286
Tedavi.....	286
Hasta sahibinin bakış açısı	290
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	291

13

Yaşlı hastalarda en sık görülen
nörolojik problemler

293

Kognitif disfonksiyon sendromu (KDS)	295
Patofizyoloji	295
Hipoksi	296
Serbest radikaller.....	296
β -Amiloid birikimi ve tau proteininin hiperfosforilasyonu.....	296

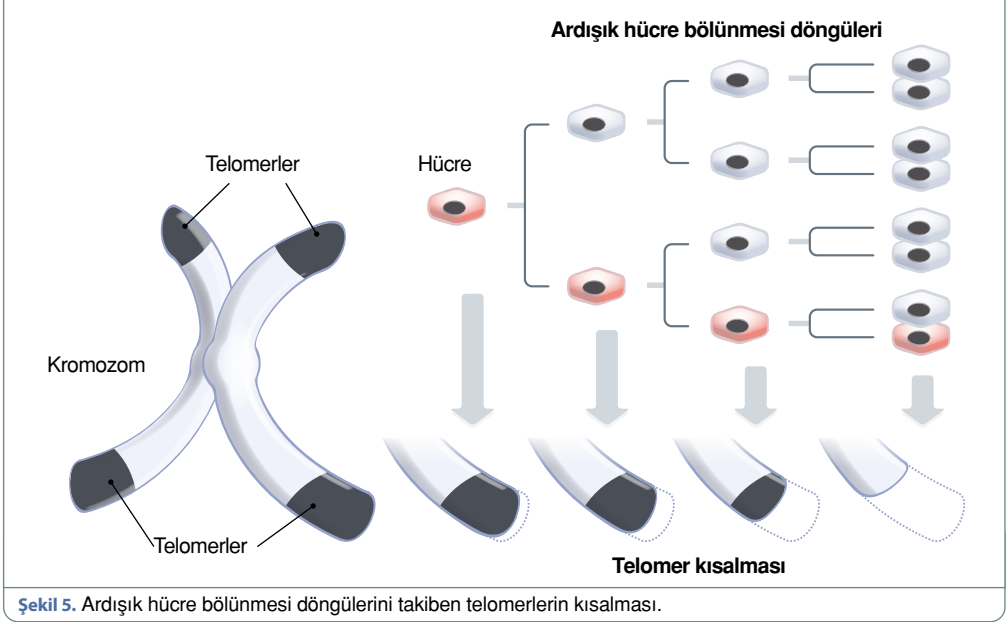
Nörotransmitter değişiklikler	297
Anatomik değişiklikler	297
Tanı.....	297
Tedavi.....	300
Hasta sahibini doğru bilgilendirme.....	300
İlaç tedavisi	300
Yaşlı hayvanlarda vestibüler sistem tutulumu	303
Vestibüler sistemin temel anatomisi	303
Periferik vestibüler sistem	305
Santral vestibüler sistem	305
Küçük hayvanlarda klinik belirtiler	307
İdiyopatik periferik vestibüler sendrom	308
Tedavi.....	309
Dejeneratif miyelopati	311
Klinik belirtiler.....	311
Tanı.....	313
Tedavi.....	313
Hasta sahibinin bakış açısı	314
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	315

14

Yaşlı hastalarda sağlık planları 317

Yaşlı sağlık programına yaklaşım	320
1. Adım: Kimin için? (iç seviye).....	320
2. Adım: Hayvan sahibine nasıl bilgi verilir? (resepsiyonda)	320
3. Adım: Sağlık planı nasıl sunulmalı? (konsültasyon sırasında)	320
4. Adım: Anın avantajından yararlanın	323
5. Adım: Sağlık planının fiyatının hesaplanması	325
6. Adım: Anlaşmanın yapılması	325
Zor durumlarda faydalı tavsiyeler	325
Takım uyumu	325
Açıklık ve şeffaflık	326
Hedef müşteri	327
Hasta sahibinin bakış açısı	328
Veteriner hekimlerin akılda tutması gereken önemli noktalar	329

Kaynaklar**331**

TELOMERLER VE TELOMERAZIN KEŞFİ

Rus biyolog Alexey Olovnikov ilk olarak 1973'te telomer kısalmasında bir kompenzasyon mekanizmasının varlığını öngördü.5 Ayrıca telomer kısalmasına dayanan hücre yaşlanması hipotezini geliştirdi ve telomerler ve kanser arasındaki ilişkiyi ileri sürdü. Telomerazlar, 1985 yılında Carol W. Greider ve Elizabeth Blackburn tarafından siliatalı protozoan *Tetrahymena*'da keşfedildi.6 Jack W. Szostak, Greider ve Blackburn ile birlikte keşiflerinden dolayı 2009 Nobel Fizyoloji veya Tıp Ödülü'nü aldı.

Kedi ve köpeklerde yaşlanmanın sonuçları

Küçük hayvanlarda yaşlanmanın yansımaları, yaşlı insanlarda gözlenenlere çok benzerdir. Bununla birlikte, bu sonuçların yaygınlığı türler arasında farklılık gösterme eğilimindedir veya en azından biz buna inanıyoruz. Aslında, 2010'ların ortalarına kadar, biz hala yaşlı kedilerde osteoartritisi nadir görülen bir durum olarak görüyoruz.

Araştırmalara dahil olmayan veteriner hekimler yaşlılığa bağlı bazı etkilerin değerlendirilmesinde yetersiz kalabilirler. Örneğin evcil hayvanlarımızın yaşlandıkça işitme duyusunu kaybettiğini hepimiz biliyoruz ama bu düşüşü nasıl ölçebiliriz? Sonraki sayfadaki liste, dört ayaklı hastalarımız üzerinde yaşlanmanın bazı etkilerini göstermektedir.

Asit-baz dengesi

Daha önce bahsedildiği gibi, KBY asit-baz dengesini etkileyerek asidoz eğilimine ve elektrolit bozuklukları riskinin artmasına neden olur. Asidoz, fenobarbitalde olduğu gibi, belirli aktif farmasötik maddeler için serbest ilaç miktarını artırır.⁵ Kandaki serbest fenobarbital miktarı arttıkça beyne ulaşan konsantrasyon da artar. Dahası, kan-beyin bariyeri değiştirilir ve böylece daha yüksek konsantrasyonlarda ilaçların beyne nüfuz etmesine izin verilir.^{5,15}

Karaciğer hastalığı olan hastalarda farmakolojik değişimler

Karaciğerdeki ilaç metabolizması birçok farklı faktörden etkilenir. Yaşlılığın tipik süreçleri olan bu faktörlerden bazıları, karaciğeri besleyen kan akımının azalması, karaciğer kütlesinin azalması ve ilaç metabolizması etkinliğindeki azalmadır.¹ Köpek, karaciğer veya eşlik eden hastalıklardan (örn. hiperadrenokortisizm) acı çekiyorsa, karaciğer metabolizması daha da tehlikeye girecektir (Şekil 3). Yaşlanmadan en çok karaciğer Faz 1 reaksiyonları etkilenirken, faz 2 reaksiyonları pratikte değişmez (Kutu1).

Hepatik klirens (KL_H)

Hepatik klirens, renal klirens kadar tartışılmasa da her şeyden önce hastalarımız yaşlandıkça KL_H önem kazanmaktadır. Farmasötik aktif maddenin KL_H'si, birim zamanda karaciğerden geçen ve ilaç maddesinden temizlenen kan hacmi olarak tanımlanır. İlaçlar, aşağıda formüle edilen KL_H'ye göre sınıflandırılabilir:⁹

$$CL_H = Q_h + (HER) = Q_h \times (C_a - C_v/C_a)$$

Şekil 3. Asitesli köpek. Kalp yetmezliği, hiperadrenokortisizm ve sonunda şiddetli hepatik fibrozis gelişen kronik hepatitisli hasta.

Kutu 1. HEPATİK TEPKİME TÜRLERİ

Faz 1 tepkimeleri

- Oksidasyon
- Redüksiyon
- Dealkilasyon
- Hidroksilasyon

Faz 2 tepkimeleri

- Glukuronidasyon
- Asetilasyon
- Sulfonasyon

Q_h , karaciğere giden kan akışı ve HEO, hepatik ekstraksiyon oranı veya başka bir deyişle, ilacın arteriyel ve venöz plazma konsantrasyonları arasındaki farkın arteriyel plazma konsantrasyonuna bölümüdür.

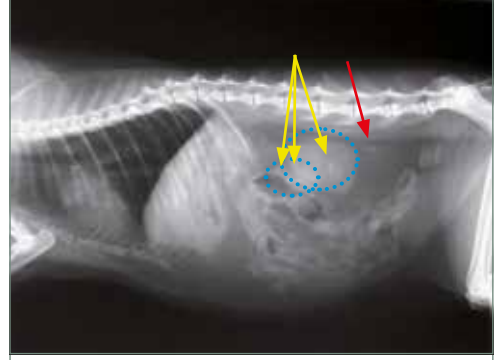
Böbrek radyografisi

Her iki böbreğin boyutunu ve şeklini değerlendirmek için direkt radyografi yeterlidir. Normal böbreklerden daha küçük gözlenmesi KBY belirtisi olabilir. Örneğin, bir çalışmada, kronik böbrek hastalığı olan kedilerin %33'ünün küçük böbreklere sahip olduğunu, %40'ının normal boyutta olduğunu ve %27'sinin normalden daha büyük olduğunu bulunmuştur.⁶ Böbrek boyutlarının yanı sıra şekil ve büyüklükleri birbirine göre karşılaştırılarak da önemli bilgiler elde edilebilir. Renal atrofi, skarlaşma ve/veya kronik fibrozis ile ilişkili olabilir ve KBY'den doğrudan etkilenmediği takdirde, kontralateral böbrekte sıklıkla kompensatuar renal hipertrofi ile ilişkilidir. Renal kist, enfarktüs veya kitle ile seyreden olgularda böbrek kenarlarında düzensiz bir yapı yaygındır (Şekil 4).

Son olarak, böbrek hastaları için röntgenlere bakarken kemik yoğunluğunun değerlendirilmesi unutulmamalıdır. Subjektif olmasına rağmen, bu ölçüm renal osteodistrofi veya renal hiperparatiroidizmin sekonder vakalarının tanısında yardımcı olabilir.

Bununla birlikte, direkt radyografinin böbrek ve üreter taşları için özgüllüğü %100 iken, duyarlılığının sadece %60 olduğu unutulmamalıdır. Ultrasonografi ise %77-100 duyarlılığa ve sadece %33 özgüllüğe sahiptir. Litiazisi tanımlamak için her iki tekniğin kullanımı %90'lık bir duyarlılığa ulaşır.⁷⁻¹⁰

Ventrodorsal radyografide böbrek boyutunu tahmin etmek için ikinci lomber vertebrayı (L2) referans olarak kullanabilirsiniz (Şekil 5).

Şekil 4. 5 yaşındaki bir erkek kedinin laterolateral radyografisi. Mavi daireler düzensiz kenarları ve diğerinde kompensatuar hipertrofi olan daha küçük bir böbreği göstermektedir. Ayrıca böbrek taşları (sarı oklar) ve üreter taşı da (kırmızı ok) vardır.

Şekil 5. Meme kanserinin akciğer ve böbrek metastazı olan 11 yaşındaki dişi kedinin dorsoventral radyografisi. Her iki böbrek te ikinci lumbal vertebranın 3.5 ila 4 katı büyüklüğündedir.

NOT AL!

Köpeklerde normal boyutlu bir böbrek, L2 uzunluğunun 2,5 ila 3,5 katıdır. Dişilerde ve tüm erkek kedilerde, L2 uzunluğunun 2,1 ila 3,2 katıdır ve kısırlaştırılmış erkeklerde biraz daha küçüktür, yani L2'nin 1,9 ila 2,6 katıdır.¹¹

HASTA SAHİBİNİN BAKIŞ AÇISI

Böbrek hastalığı olan evcil hayvan sahipleri genellikle **KBY'yi anlamakta zorlanırlar**. Çoğu, sarı idrarın renksiz idrarla karşılaştırıldığında kötü bir işaret olduğunun farkındadır. Özellikle hastanın dehidre olduğu anlamına geliyorsa, hayvan sahibinin **daha fazlasının daha iyi olmadığını** mutlaka anlamasını sağlayın.

PowerPoint veya açılış konuşmasındaki grafik sunumlar, mesajınızı iletmenize yardımcı olabilir. Unutmayın ki **bir resim bin kelimeye bedeldir**.

Ayrıca **takip programı**, her kontrolde tamamlanması gereken **testler**, neden gerekli oldukları ve ne kadara **mal** olacakları hakkında net bir açıklamada bulunun. Benzer şekilde, veteriner hekim belirli tedavilerin veya testlerin bazen çeşitli nedenlerle daha fazla veya daha az maliyetli olabileceğini belirtmelidir. Bunları önceden açıklamak, daha sonra oluşacak güvensizliği önler.

Cep telefonu kısa mesajları veya e-postalar yoluyla hatırlatıcılar gibi araçlar, sahiplerinin evcil hayvanlarının randevularına ve kontrol programlarına uymalarına yardımcı olur; ayrıca kliniğinizin evcil hayvanlarını ne kadar önemseyişini de gösterirler.

KBY için bazıları diğerlerinden daha bilimsel olarak desteklenen birçok terapötik önlem vardır. Her zaman “**böbrek tedavi ürünlerini temin etmelerini**” **engelleysin**; aksi halde hayvan sahipleri aynı ürünleri evlerine götürürler, evcil hayvanlarının KBY evresine bakmaksızın her aşama için gerekli olanın yerine bunu kullanırlar. Hayvan Sahipleri, hayvanlarının ilaç rejimini ayarlayanın gerekçesi açıklandığında, sürekli ve düzenli izlenmesi gerektiğini daha iyi anlarlar.

Kan kimyası temel olarak kolestaz kanıtını gösterir. Karaciğer enzim aktivitelerinde nispeten orta derecede, spesifik olmayan bir artış olabilir. ALP ve GGT aktiviteleri diğer hastalıklarla karşılaştırıldığında en büyük varyasyonları gösterir.

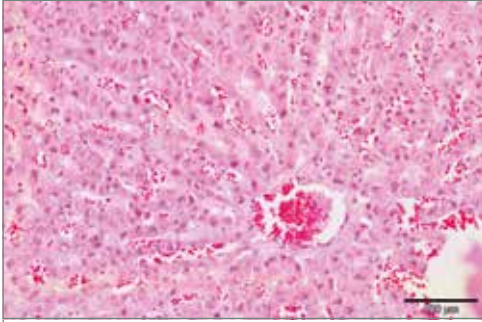
NOT AL!

Hepatik lipidozlu hastalar çok yüksek ALP aktivitesine sahip olma eğilimindeyken, GGT normal kalır veya sadece hafif derecede yükselir.

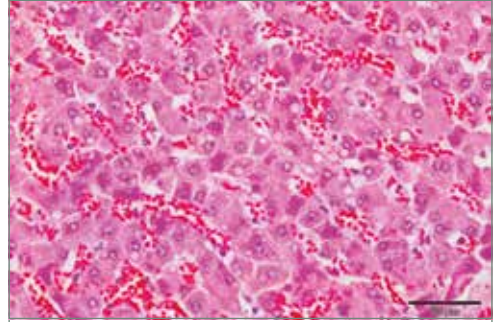
Karaciğer ultrason görüntülerinde ekojenitede ayırık ve yaygın bir artış olarak görünür.²⁵ Diğer karaciğer hastalıklarından farklı olarak, ince iğne biyopsi örneğinin sitolojisi, bariz vakuolar değişikliklere sahip hepatositlerin gözlemlenmesi ile kesin tanıyı verme eğilimindedir.²⁶

Tedavi, ilk amaç primer nedeni tedavi etmek ve ikincisi ise herhangi bir beslenme durumu kaybını düzeltmeyi içeren iki yönlü bir yaklaşımdır.

Besleme tüpleri, daha yüksek iyileşme oranlarıyla teyit edildiği gibi, hepatik lipidoz tedavisinde özellikle yararlıdır (bir sonraki sayfadaki kutuya bakın).

Şekil 1. Tüm lob boyunca konjesyon ve yaygın yağ dejenerasyonu olan bir karaciğerin histolojik görüntüsü (H&E, 20x). Görsel Anapath laboratuvarının izniyle, Granada (İspanya).

Şekil 2. Hematoksilen-eozin ile boyanmamış damla şeklindeki vakuoller, hepatosit sitoplazmasında açıkça görülmektedir (40x). Görsel Anapath laboratuvarının izniyle, Granada (İspanya).

Şekil 3. Eve yeni bir yavru kedi gelmesinin ardından hepatik lipidoza bağlı sarılık gözlenen on yaşındaki dişi kedi. Sarılık, bazen damak mukozasında daha kolay fark edilir.

Şekil 4. Hastanın damağı pigmentli ise, dilin altındaki mukoza her zaman başka bir seçenektir.

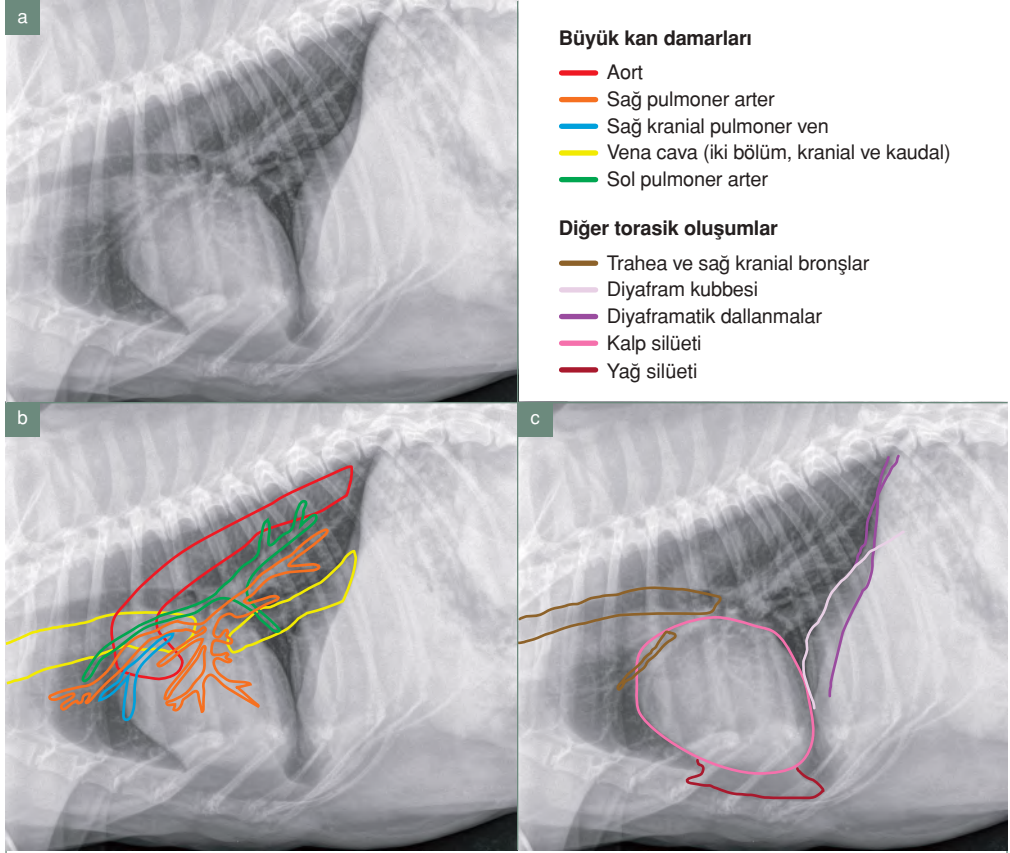
VETERİNER HEKİMLERİN AKILDA TUTMASI GEREKEN ÖNEMLİ NOKTALAR

Karaciğer hastalığı olan çoğu hasta bir kliniğe getirildiğinde, günler veya haftalardır zaten hastalardır, ama sahipleri daha önce fark edememişlerdir. Veteriner Hekim olarak zihniniz net olmalı ve terapötik testlerle zaman kaybetmekten kaçınmalısınız. **Mümkün olan en kapsamlı tedaviyi** acilen başlatmadan önce **iyi organize edilmiş, eksiksiz bir tanı planı** uygulamalısınız. Özellikle karaciğer hastalığı olan hastalarda **zaman çok önemli** olduğundan, testler, biyopsi veya beslenme tüpünün yerleştirilmesini önermekten korkmayın. Karaciğer hastalığının prognozu köpeklerde genellikle kedilere göre daha kötüdür. Bu nedenle, köpekleri tedavi ederken çok iyimser olmayın veya kedileri tedavi ederken umudunuzu kaybetmeyin.

Karaciğer hastalığının **prognozu köpeklerde genellikle kedilere göre daha kötüdür**. Bu nedenle, köpekleri tedavi ederken çok iyimser olmayın veya kedileri tedavi ederken umudunuzu kaybetmeyin.

Karaciğer hastalığının yönetimi, bazı karmaşık farmakolojik tedavileri içerebilir. **Farkı en kolay ortaya koyacak ilaçları özenle seçin** ve en azından tedaviye başlarken, gerçekten sadece “tamamlayıcı” olanları kullanmayın.

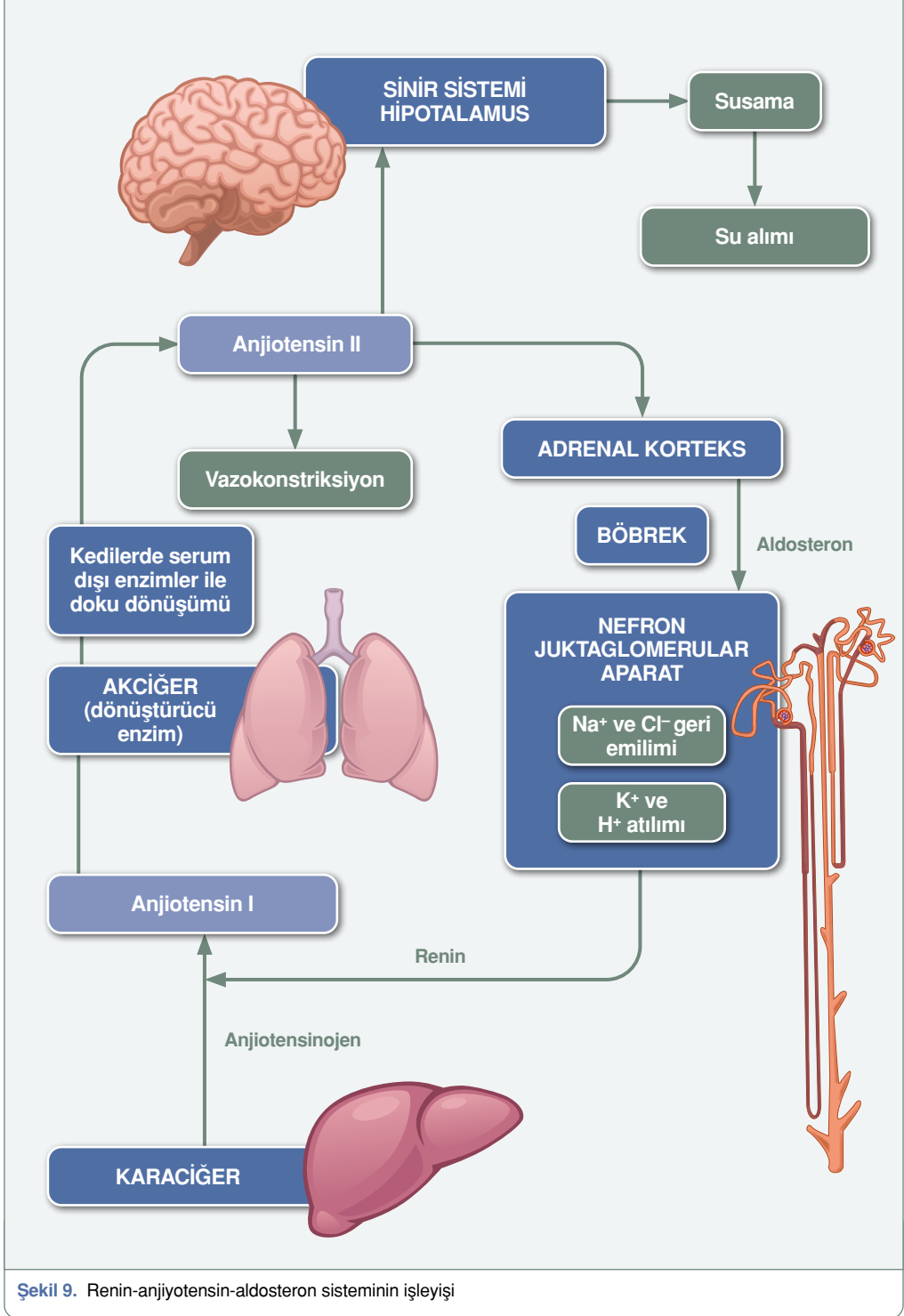
Şekil 4. 12 yaşındaki dişi Alman Çoban Köpeğinin röntgeni (a). Büyük kan damarları (b). Diğer göğüs yapıları (c).

IPUCU

Hastanın yaşamı için bir risk varsa, radyografi hasta stabilize olana kadar ertelenmelidir. Bu durumlarda, hasta ayaktaiken bile hızlı ekokardiyografi veya TFAST ultrason yapılması yararlı olabilir. Bu kesin tanı koymak için değil, en uygun tedaviyi belirlemek için yapılır.

3. İmkan oldukça, kardiyomegali, pulmoner ödem veya pulmoner hipertansiyon saptandıysa, ideal olarak bir elektrokardiyografi ile birlikte ekokardiyografi yapılması tavsiye edilir.
4. Kalp hastalığı tedavisine başladığında, en azından serum kreatinin, albümin ve potasyum düzeylerinin ölçülmesi şiddetle tavsiye edilir.
5. Kan basıncının belirlenmesi her iki türde de standart bir uygulamadır, ancak arteriyel hipertansiyonun yüksek prevalansı göz önüne alındığında özellikle kedilerde yararlıdır.

VETERİNER HEKİMLERİN AKILDA TUTMASI GEREKEN ÖNEMLİ NOKTALAR

Kalp kapak hastalıkları **köpeklerde daha yaygındır** ve kedilerde daha az karşılaşılmamasına rağmen **bazılarının düşündüğünden daha yaygın rastlanılmaktadır**. Yaşlı hastalarda **yıllık kontroller** bu hastalıkların **erken teşhisi** için idealdir.

Kedilerde kalbe etkileyen sistemik hastalıklar genellikle primer kalp hastalıklarından daha sık görülür. Bu hastalarda **kan basıncı ve tiroid hormon düzeylerinin** değerlendirilmesi **8 yaşından itibaren yılda en az bir kez, 10-12 yaşından itibaren ise yılda iki kez yapılmalıdır**.

Bu hastalar genellikle **birden fazla ilaçla tedavi** edilir. İlaç dozu hakkında geniş **açıklamalar** yapmak ve yardımcı veteriner personeli tarafından yönetilen **bir izleme sistemi** oluşturmak, **sahip uyumluluğunu artıracaktır**.

Son yıllarda **kardiyak belirtilerlerin** varlığı, asemptomatik hastalarda daha maliyetli bir ekokardiyografik inceleme yapmadan **kardiyak sorunu değerlendirmemize olanak tanır**. Ekonomik kısıtları olan sahipler için, bu testler, oldukça düşük maliyetleri göz önüne alındığında özellikle ilgi çekicidir. Bu belirtilerlerdeki değişiklikler tespit edildiğinde ekokardiyografi zorunlu olacaktır.

Yaşlı Kedi ve Köpeklerin Hastalıkları Tanı ve Tedavi

İkinci Baskı

Evcil hayvanlar, özellikle kedi ve köpekler, eskisinden daha uzun yaşamaktadırlar. Ömürlerinin neredeyse yarısını yaşlı/geriatrik yaşam aşaması oluşturmaktadır. Evcil hayvan sahipleri, her geçen gün evcil hayvanlarına daha fazla para harcıyorlar ve hiç şüphesiz veteriner hekimlerin yüksek düzeyde mesleki yeterliliğe sahip olmasını beklemektedirler.

Klinisyenler için faydalı bir kaynak olan bu kitap, yaşlı evcil hayvanlarda veteriner hekimliği hizmetlerinin tüm yönlerini özetlemektedir. Kitapta pratiklik vurgulanmaktadır ve içeriğin anlaşılmasını kolaylaştırmak için çok sayıda resim, tablo ve algoritma kullanılmıştır. Ek olarak, her bölüm veteriner hekimler için tavsiyeler ve uyarılar içermektedir ve sahiplerinin yaşlı evcil hayvanlarının sağlık durumuna ilişkin en tartışmalı bakış açılarına özel atıfta bulunmaktadır.

Veteriner hekimlikte son on yılda kaydedilen ilerlemeler sayesinde bu yeni baskı mümkün olmuştur. Tüm bölümler, farmakolojik protokoller, dozajlar ve yeni tedaviler üzerinde özellikle durularak titizlikle gözden geçirilmiş ve güncellenmiştir. Bu baskıda ilk baskıda bulunmayan yaşlı evcil hayvanlarda endokrin sorunları üzerine yepyeni bir bölüm eklenmiştir. Bütün bunlar bu kitabı güncel ve doğru bir bilgi kaynağı haline getirmektedir.

İlk baskının başarısından sonra, bu el kitabı veteriner hekimlere günlük uygulamada yaşlı kedi ve köpekler için en iyi bakımı sağlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

ARADIĞINIZ TÜM TIP KİTAPLARI BU ADRESTE

www.guneskitabevi.com

GENEL DAĞITIM

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnönü Sokak No: 3
06410 Sıhhiye / Ankara
Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92
Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak
No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul
Tel: (0212) 356 87 43

KADIKÖY

Rasimpasha Mah. İskele Sokak
No: 4 / A Kadıköy / İstanbul
Tel&Faks: (0216) 546 03 47

Türkiye'nin her yerinden...
0505 734 13 13

ISBN: 978-975-277-934-1

9 789752 77934 1